

Domnul poartă de grijă poporului Său (Exodul 16:8-20)

Domnul răspunde din nou necredincioșiei lui Israel oferindu-le din plin cele necesare. Problema nu este lipsa apei, ci hrana, mâncarea. În această secțiune, Dumnezeu răspunde cântirilor poporului înfățișându-Se înaintea lor în nor, iar apoi dându-le în mod miraculos pâine și carne. Scena demonstrează extraordinara purtare de grijă pe care Dumnezeu o arată poporului Său, în ciuda căilor rele ale acestuia.

16:8. Moise a zis: "Domnul vă va da astă-seară carne de mâncat și mâine dimineață vă va da pâine să vă săturați, pentru că a auzit Domnul cântirile pe care le-ați rostit împotriva Lui; căci ce suntem noi? Cântirile voastre nu se îndreaptă împotriva noastră, ci împotriva Domnului."

Versetul 8 este practic o repetare a versetului precedent - atât prin idee cât și prin vocabular. Din acest motiv, cercetătorii moderni au presupus că el ar fi rezultatul unei repetiții neintenționate datorate unei greșeli de transcriere sau al unei combinări textuale (citirea mixtă a textului) sau că ar fi o glosă literară (un comentariu sau o interpretare extinsă).¹⁹ Astfel că numeroși comentatori doresc să elimine versetul 8 din text.

Repetiția cu rol de accentuare este însă un instrument literar esențial în literatura ebraică.²⁰ Repetarea readuce în prim plan ideea principală a acestui pasaj: cântirile lui Israel sunt periculoase deoarece sunt îndreptate în ultimă instanță împotriva Dumnezeului Celui Atotputernic! Profetii, deși au fost la început destinatarii plângerilor,

sunt doar instrumentele prin care lucrează Dumnezeu Israel se revoltă, de fapt, împotriva Lui.

Folosirea negației la sfârșitul acestui verset nu exclude faptul că Moise și Aaron au fost și ei ținta criticilor, ci este mai degrabă "o ironie, realizând critica prin sublinierea faptului că protestele împotriva mesagerului lui Dumnezeu sunt de fapt proteste împotriva lui Dumnezeu".²¹

16:9. Moise a zis lui Aaron: "Spune întregii adunări a copiilor lui Israel: Aproiați-vă înaintea Domnului; căci v-a auzit cântirile."

Aaron continuă să fie purtătorul de cuvânt al lui Moise. Deși a primit rolul acesta în timpul disputei cu Faraon, el s-a adresat uneori în public și evreilor (vezi 4:16).

"Aproiați-vă înaintea Domnului" este o formulă des întâlnită în Tora, care aici se referă, în mod evident, la apropierea israeliților de norul slavei. Deoarece expresia este folosită mai târziu cu referire la apropierea lui Israel de sanctuar (Numeri 16:17), Childs susține că ea simbolizează Cortul Întâlnirii în versetul de față.²² Interpretarea aceasta este însă incorectă deoarece cortul a fost construit abia după primirea legii la Muntele Sinai (25:1-9).

16:10. Și, pe când vorbea Aaron întregii adunări a lui Israel, s-au uitat înspre pustie și iată că slava Domnului s-a arătat în nor.

Verbul "s-au uitat" (s-au întors în unele traduceri) înseamnă a se întoarce și a privi "atunci când este urmat de prepoziția 'el (spre)".²³ Se pare că evreii fac așa cum le-a poruncit Moise în versetul 9: ei vin înaintea Domnului a cărui prezență este în nor, călăuzind poporul prin pustiu.

"Norul" are atașate o prepoziție și un articol hotărât, astfel că înseamnă "în acel nor". Se face astfel referire exactă la norul care îi

călăuzea (13:21-22; 14:19-24). Pentru un studiu asupra apariției norului slavei în Scriptură, vezi lucrarea lui Meredith Kline.²⁴

16:11-12. Domnul, vorbind lui Moise, a zis: "Am auzit cântirile copiilor lui Israel. Spune-le: Între cele două seri aveți să mâncați carne și dimineața vă veți sătura de pâine; și veți ști că Eu sunt Domnul, Dumnezeuul vostru."

Domnul declară că va "sătura" poporul oferindu-i carne și pâine. Este vorba despre același cuvânt pe care l-au folosit evreii în versetul 3, când au descris condițiile de viață din Egipt. Doar Domnul și purtarea Sa de grijă îi vor putea da satisfacție cu adevărat.

Referitor la folosirea expresiei "între cele două seri", vezi comentariul asupra versetului 12:6.

Expresia "Veți ști că Eu sunt Domnul" a devenit caracteristică pentru relatarea exodului. Ea este folosită cu referire la egipteni (vezi 7:5, 17; 8:22; 14:4, 18) și cu referire la evrei (vezi 6:7). Una din teme principale ale întregului text al Exodului este recunoașterea faptului că Domnul este Dumnezeuul tuturor.

16:13. Seara au venit niște prepelițe și au acoperit tabăra; și, dimineața, s-a așezat un strat gros de rouă în jurul taberei.

Prepelițele (*Coturnix coturnix*) reprezintă o sursă de hrană ori de câte ori sunt menționate în Biblie.²⁵ Obiceiurile prepelițelor, așa cum le cunoaștem noi astăzi, coincid cu imaginea biblică. În primul rând, aceste păsări zboară aproape numai noaptea. În al doilea rând, după migrație, ele sunt atât de obosite încât pot fi prinse cu mâna.²⁶ În fine, în timpul migrației, ele se folosesc de vânturile favorabile: în Numeri 11:31, unde este descrisă sosirea prepelițelor, se spune: "Domnul a făcut să sufle de peste mare un vânt, care a adus prepelițe..."

Deși în Peninsula Sinai trăiesc cârduri mari de prepelițe (mai ales pe coasta Mediteranei), minunea aducerii prepelițelor în Exodul și

Numeri constă în principal în sincronizarea și amplexarea evenimentelor. Numărul prepelițelor venite în tabăra evreilor și în jurul ei a fost impresionant: păsările erau "peste tabără cale cam de o zi într-o parte și cale cam de o zi de cealaltă parte în jurul taberei, la o înălțime de aproape doi coți de la fața pământului" (Numeri 11:31). Psalmul 78:27 confirmă acest lucru afirmând că "a plouat peste ei carne ca pulberea și păsări înaripate cât nisipul mării".

16:14. Când s-a luat roua aceasta, pe fața pustiei era ceva mărunț ca niște grăunțe, mărunț ca boboșele de gheață albă pe pământ.

Dimineața, un strat de rouă acoperă fața pământului. În curând roua se evaporă din pricina soarelui și scoate la iveală un alt strat de materie. Este dificil de determinat natura exactă a acestei materii: textul o descrie ca fiind "măruntă / fină / subțire". În plus, ea este caracterizată ca niște "fulgi", o formă de participiu a verbului "a curăța / a descoji" care apare aici în textul masoretic. Septuaginta nici măcar nu a încercat să traducă acest verb, ci a inserat pur și simplu expresia "semințe albe de coriandru" (pe baza descrierii acestei materii în Numeri 11:7).

S-au făcut numeroase încercări de a defini științific natura acestei substanțe.²⁷ Spre exemplu, Bodenheimer remarcă: "Tot așa găsim că mana este produsul unui fenomen biologic care are loc în deșerturile și stepele uscate. Secreția lichidă și zaharoasă a unor greieri, păduchi de plante și alte insecte se solidifică imediat prin evaporare rapidă. Substanța rezultată, lipicioasă și de multe ori cu aspect granular, a fost culeasă din vremuri străvechi și a primit numele de mană".²⁸ Astfel de explicații sunt insuficiente și nu concordă foarte bine cu descrierile biblice. Ar fi o lipsă de înțelepciune să eliminăm elementul miraculos: mana este "pâinea de la Dumnezeu" (Exodul 16:15), "grâu din cer" (Psalmul 78:24) și "pâinea celor mari" (Psalmul 78:25).

16:15. Copiii lui Israel s-au uitat la ea și au zis unul către altul: "Ce este

aceasta?" căci nu știau ce este. Moise le-a zis: "Este pâinea pe care v-o dă Domnul ca hrană."

Când au văzut substanța aceea granulară, evreii au întrebat: "*mān hū*", adică, "Ce este aceasta?" Cuvântul *man* este unic în limba ebraică - modul normal de a întreba "Ce?" este *māh* (folosit mai apoi în aceeași frază, în expresia "ce este"). *Mān* este varianta acestui cuvânt într-un dialect străvechi, regăsită în literatura canaanită, ca de exemplu în scrierile de la Ugarit.²⁹

Termenul "mană" (vezi 16:31) pentru pâine se bazează pe cuvântul ebraic *mān*, "ce?" Astfel incidentul la care asistăm ne prezintă o etimologie populară - prima utilizare cuvântului și proveniența lui. Alte etimologii similare sunt uzuale în Vechiul Testament.³⁰

16:16. Iată ce a poruncit Domnul: "Fiecare dintre voi să strângă cât îi trebuie pentru hrană, și anume un omer de cap, după numărul sufletelor voastre; fiecare să ia din ea pentru cei din cortul lui."

Moise dă acum instrucțiuni și mai detaliate cu privire la colectarea manei. În primul rând, profetul spune că evreii trebuie să adune mana "**fiecare om cât îi trebuie pentru hrană**". Exact aceasta este porunca dată cu privire la jertfa pascală: mielul trebuia împărțit în funcție de cât putea mânca fiecare persoană (Exodul 12:4). Scopul acestor două porunci era ca nimeni să nu stocheze hrană. Dorința naturală, stimulată de foame, ar fi ca omul să adune mult și să facă provizii pentru mai târziu. Dumnezeu interzice stocarea: Israel trebuie să se încreadă în El zilnic pentru supraviețuire.

Un "omer" reprezintă de obicei "un snop" (Leviticul 23:11-15; Deuteronom 24:19; Rut 2:7, 15) și poate fi folosit cu sens figurat pentru mâncare în general (Iov 24:10). În acest verset, "omerul" reprezintă o unitate de măsură a greutateii sau volumului. El reprezintă a zecea parte dintr-o efă; o efă este a zecea parte dintr-un homer, iar homerul este

echivalentul a 161,6 litri. Astfel, un omer reprezintă cam un litru și jumătate.

16:17-18. Israeliiți au făcut așa; și au strâns unii mai mult, alții mai puțin. În urmă o măsurau cu omerul și cine strânsese mai mult, n-avea nimic de prisos, iar cine strânsese mai puțin, nu ducea lipsă deloc. Fiecare strângea tocmai cât îi trebuia pentru hrană.

În acest punct, textul ne arată că evreii procedează exact după cum li se poruncise. Iar Dumnezeu împlinește nevoile poporului cu precizie: nimeni nu are prea mult sau prea puțin.

16:19. Moise le-a zis: "Nimeni să nu lase ceva din ea până a doua zi dimineață."

Profetul evreu dă poporului o altă restricție. El folosește negația *’al* urmată de o particulă împreună cu care formează imperativul negativ în limba ebraică. Porunca este ca nimeni să nu păstreze mană de pe o zi pe alta. Israeliiți au obligația să o colecteze dimineața și să o consume pe parcursul zilei. În acest fel, ei trebuie să aibă în permanență credința că Dumnezeu le va purta de grijă în fiecare zi.

16:20. N-au ascultat de Moise și s-au găsit unii care au lăsat ceva din ea până dimineața; dar a făcut viermi și s-a împuțit. Moise s-a mâniat pe oamenii aceia.

Se pare că unii se îngrijorau prea mult cu privire la ziua ce urma: care era hrana zilei următoare? Astfel că nu au ascultat de porunca lui Dumnezeu și au păstrat o parte din mană până în dimineața următoare. Rezultatul a fost că mana respectivă s-a stricat. Natura bolii respective nu este cunoscută, deși cuvântul folosit de obicei este "**viermi**".³¹ Mana s-a alterat, așadar, și a început să miroase urât. Aceasta ar putea fi o

aluzie directă la prima urgie pogorâtă asupra Egiptului, în care Nilul a fost contaminat și a mirosit urât (același verb este folosit în ambele cazuri vezi 7:18).

Verbul tradus prin "a făcut" (în unele traduceri, "a fost plină de") pune unele probleme. Brown, Driver și Briggs îl traduc prin "a fi viermănos" (p. 942). Este însă posibil ca el să provină din rădăcina comună care înseamnă "a se ridica / a crește".

Reacția lui Moise la necredința și neascultarea evreilor este mânia. Nici un alt verb din limba ebraică nu exprimă o mânie / furie mai puternică decât cel utilizat aici. Evreii trăiesc din nou crezând doar cele văzute și nu prin credință; astfel că Moise este extrem de indignat.

Aplicație

Motivul pentru care Dumnezeu dă mana copiilor lui Israel nu este doar de a-i hrăni. Există la mijloc un scop mult mai măreț. Moise spune mai târziu că "El te-a smerit, te-a lăsat să suferi de foame și te-a hrănit cu mană, pe care nici tu n-o cunoșteai, nici părinții tăi n-o cunoscuseră, ca să te învețe că omul nu trăiește numai cu pâine, ci cu orice lucru care iese din gura Domnului trăiește omul... ți-a dat să mănânci în pustie mana aceea necunoscută de părinții tăi, ca să te smerească și să te încerce și să-ți facă bine apoi" (Deuteronom 8:3, 16).

Scopul principal al manei a fost acela de a-l învăța pe poporul lui Dumnezeu să depindă de Dumnezeu și de Cuvântul Său. Supraviețuirea omului este la latitudinea lui Dumnezeu și numai a Lui. Cititorul ar trebui să privească la răspunsul pe care îl dă Isus atunci când este ispitit de Satan să transforme pietrele în pâine! (Matei 4:4).

Mana este în același timp o prefigurare a persoanei lui Isus.³² În Ioan 6, mulțimea îi cere lui Isus un semn pentru a crede, un semn ca mana din pustie: "Ce semn faci Tu, deci, I-au zis ei, ca să-l vedem și să credem în Tine? Ce lucrezi Tu? Părinții noștri au mâncat mană în pustie, după cum este scris: Le-a dat să mănânce pâine din cer" (v. 30-31).

Ca răspuns, Isus afirmă că El este adevărata pâine din cer care a fost trimisă de Tatăl pentru a potoli foamea și setea poporului: "Isus le-a zis: "Adevărat, adevărat vă spun că nu Moise v-a dat pâinea din cer, ci Tatăl Meu vă dă adevărata pâine din cer; căci Pâinea lui Dumnezeu este aceea care se coboară din cer și dă lumii viața." "Doamne", I-au zis ei, "dă-ne totdeauna această pâine". Isus le-a zis: "Eu sunt Pâinea vieții. Cine vine la Mine, nu va flămânzi niciodată; și cine crede în Mine, nu va înseta niciodată" (v. 32-35).